

aiudul

EXEM-
PLARUL

2

L E I

Abonament:
120 Lei anual, 60 Lei pe 6 luni.
Publicăm anunțuri și reclame.

CULTURAL, ECONOMIC, SOCIAL ȘI POLITIC INDEPENDENT
Apare săptămânal. — Redactor: OCT. LUPEANU.

Redacția și administrația:
Strada Mihai Viteazul No. 1.
— Casina Română —

21 de ani dela întrarea în război a României

Zilele acestea, la Sărbătoarea Stei Mării s'au implinit 21 de ani de când poporul român a pornit să închege visul milenar al unității naționale. Cu suferințe și jefise dureroase am izbutit să ne realizăm idealurile, grupând pe toți frații la olaltă în cuprinsul granițelor firești, sub sceptrul dinastiei marelui rege Ferdinand Intregitorul.

In aceste clipe gând cucernic se indreaptă către cei cari au înfăptuit visul, către cei cari și-au jertfit viața pe câmpul de luptă, dându-și tributul de sânge și suferință pentru a pregăti urmașilor o viață nouă și liberă.

Această aniversare să amintească din nou conducătorilor de azi, grija ce trebuie să o poarte acelor a căror eroism și abnegație au contribuit la făurirea victoriei finale.

Jertfa pentru încheierea într'un mănunchiu a tuturor românilor a fost făcută pentru o desăvârșită unire națională, pentru o deplină stăpânire românească pe aceste meleaguri jinduite de alte neamuri.

Nu numai paza atentă la menținerea integrității hotarelor, dar odată cu aceasta să veghiem ca înăuntrul lor să consolidăm și apărăm această stăpânire națională, pentru care s'au jertfit

cei mai buni fii ai neamului.

E un adevărat etern în istoria lumii că numai popoarele, cari au avut cultul patriei și al neamului, cultul so-

lidarității etnice și sufletești, numai acele au putut învinge greutățile soartei și și-au putut menține independența și integritatea.

Ne insultă Dumnealor

„Ne imbutușesc, ne umilesc, ne smulg din mâni bucata de pâine, ni-se deneagă dreptul la viață și ne trimit la Budapesta. Ne amărăsc viața până'n pragul mormântului. Indivizi ce se preling oameni de cultură, fără un strop de rușine amuță ca să fie aruncați în stradă și să li-se pună în mână cărja cerșitoriei cetățenilor, cari își îndeplinesc slujba cu cea mai mare conștiințozitate și pricepere. Asta nu e bine deloc așa. Tot trebuie odată recunoscut că o conlucrare pașnică a popoarelor conlocuitoare poate constitui rezistența la furtuni a acestei țări și e un atentat strigător la cer și mârșăvenie a smulge pâinea cuiva numai pentru că limba lui maternă e alta decât a mea.“

Reproducem cuvânt de cuvânt în traducere cât se poate de fidelă această parte din prim articolul gazetei locale ungurești apărute în Dumineca trecută. Iar în cele premergătoare acestor rânduri adânc jignitoare pentru noi românii, cu o nemai pomenită îndrăzneală și obrăznicie ne improașcă cu stigmatul incalificabil de generație infectată de boala unei înfoiate conștiințe naționale care nu e capabilă de o mai înaltă concepție de viață.

Nu cu gândul la vre-o urnire de hărțueli polemizatoare relevăm aceeași neobrăzare a presei conorășene, care desvelește măruntaele inveninate ale conlocuitoarei nații din vița lui Tuhutum. Căci zadarnică ar fi ori ce trudă și osteneală de a-i face să'njăleagă că rânduirea unei etnice justiții ne-a hărăzit din nou stăpânirea acestor meleaguri pe care strămoșii și nația noastră covârșitoare le-a avut și înaintea descălătorilor din Atelcuz (Etelköz). Dar suntem de-a dreptul insultați când pentru conștiința națională și patriotismul nostru, care sentiment trebuie să-l cultive orice nație din lume ce se respectă, — suntem calificați incapabili de vre-o concepție superioară.

Ne pare rău că trebuie să mai scormim în trecutul plin de jelanie al suferințelor milenare, când nația noastră nici n'a fost recunoscută măcar de îngâmfarea nemeșilor haini și uzurpatori de drepturi. Și când bietul valah numai lepădându-și numele, limba și legea era tolerat în vre-o umilă și necăjită slujbă.

Înțelegem noi bine că scrișnirea dinților și veninoasa ponegreală ce ne-o aplică Hirlapul Aiudean se scurge din chestia cu Uzina Electrică, unde ceream

Faptă și suferință românească în Ardeal

— Urmare —

Aceștia, alți țerani odată, fuseseră aduși de împrejurări să îndeplinească, vitejește, dar mai ales cu o stăruință de fier, lucruri pe care nu le-au fost avut în minte. Lumea, supusă odată monarhiilor celor mari din Răsărit, avea nevoie de liniște asigurată, și ei siguri erau în stare a o statornici. Impărații lor n'au plecat cu poftă de faimă, ci pentru că tot mai departe îi chema soarta.

Prin părțile noastre legiunile romane n'au ajuns dintr'odată ca într'o revărsare de cucerire. Incetul pe incetul, cu voie ori și fără voie, s'a luat malul Adriaticei, apoi Tracia, marea țară a Tracilor de pe malul drept al Dunării. Tot odată, pe malul stâng chiar se strecurau țerani de limbă latină cari nu-și mai aveau rost de muncă în libertate prin vechea lor patrie, Italia. Se deprindea lumea a vorbi latinește în locul dialectelor lumii trace supt înrăurirea, tot mai puternică, a noilor veniți, și ei plugari și păstori.

Prin părțile getice ale șesului muntean se răspândiau astfel, și puteau trece și munții prin părțile unde nu apăsa autoritatea lui Decebal și a înaintașilor lui, sunetele limpezi ale graiului Romei, mai tare în cucerire, prin frumuseța lui, decât toate sulțițele și săbiile legiunilor. Rămânea astfel statornică în vechea datină numai lumea aceia tot mai îngustată, și mai asediată și mai primejduită, a Dacilor.

Se credea odată că acești țerani cu fața boțită, cu părul plăviț, cu trupul grămădit, iuți și îndărătnici, ar fi căutat pricină Romanilor, coborându-se din muntele lor asupra Ținuturilor mai bogate pe care le stăpâna Iupăratul. De fapt, oameni cu puține nevoi, având sarea și aurul la îndemână, făcând negoț cu moneda lor de tăietură macedonică, ei nu râvniau la avutul nimăruia. Dar de pe culmile lor se putea întemeia din nou Impărăția lui Boerebista și Romanii se putea teme că în jurul lor, al celor cari se înrupsaseră acuma de cultura romană, s'ar putea strânge barbarii până la cari se prelingeau luminile ei. De frica unui Stat de concurență, grămădind în jurul lui pe Sarmații vechi și pe Germanii noi și furnicând de o nouă mândrie pe Tracii acuma supuși, Roma împărătească a

inceput războiele cu Decebal.

Trebuia să se înveț întâiu meșteșugul de războiu al Dacilor pentru a-l putea răpune. Oștile lui Domițian au fost bătute. Nu se cunoaștea nici drumul până la cetatea regală, drumul, mai ușor, care străbătea Banatul de azi, trecând pe la Caransebeș la strămtorile Hațegului. Decebal putu crede că Statul lui se va păstra și va crește. Cu atât mai mult, cu cât stăpânirea republicană, pașnică, a Impăratului Nerva părea că vestește un timp de îngăduire. Dar, când hotărâțul spaniol Traian, înfiat de bătrânul senator de pe tron, luă puterea, el porni la Dunăre până la Eufrat.

Incepu cu Dacii. Îi lovi întâiu pe drumul bănațean și-i sili la o pace care li lua o parte din malul stâng și-i închidea în adăpostul lor de munte. Acolo era însă un loc de strămtorare; ca zidiți stăteau aprigii luptători neinduplecați. În toate părțile alergară ștafetele celui care amorția și se înăbușia, Decebal. Și, atunci, Traian, pleca din nou asupra lui, dar pe o cale nouă, care însemna astuparea ultimei ferești prin care regele barbar putea să răsufle. De-a lungul Oltului — Banatul fiind acuma roman — merseră legiunile și, îngrămădit tot mai mult

să se plaseze și funcționari români. Și preîndeam acest lucru din două binecuvântate pricini: că avem destui șomeri flămânzi, cari în țara românească nu pot străbate la un codru de pâine și că o întreprindere atât de importantă din multe puncte de vedere a siguranței și temeiurilor noastre de stat nu poate fi lăsată exclusiv în seama unor streini de sufletul și năzuințele noastre românești. N'a fost destulă toleranță și slăbiciune din partea noastră, că 20 de ani, *sub dominație românească*, n'a putut pătrunde picior de slujbaș român la acea întreprindere.

Toleranța celor două decenii e mai de grabă dovada simțului românesc de a respecta drepturile particulare. Dar din partea Uzinei cât timp contractul a menținut-o ca întreprindere particulară, a fost de-a dreptul o nerușinare și o sfidare a noilor așezări și permulări în dominație românească, excluderea totală a românilor din cadrele întreprinderii.

Ce privește, mai înalta concepție de viață să ni-se îngăduie o pomeni că in-

stiluțiile din Ardeal și oficiile băjbăe încă de funcționari străini. Deci nu putem fi invinuiți cu intenția de a-i stărpi până la unul și a le pune în mână cărja cerșitoriei. Dar o proporție trebuie să vrem! Ne-o împune mândrie noastră și mai ales interesele noastre de stat.

Iar dacă ici-colea s'ar proceda și la primenirea unor cadre în românească direcție, ar fi deplin justificată procedura, nu pentru deosebirea de limbă maternă, ci mai ales pentru acea mentalitate bolnavă infectată de gogorițe revizioniste și pentru încăpăținarea șovină de neadaptare la împrejurări și starea faptică, ce stăruie încă la conducătorii politici ai nației ungurești. Din firea noastră noi suntem pașnici și binevoitori și aplicați chiar spre o apropiere. Dar ieșirile și insultele de felul acesta, cum nu se sfiește tovarășa gazetă minoritară din loc la înseila destul de frecvent printre rândurile sale — nu sunt pentru liniște și bine, ci tocmai pentru contra. Deci să se astâmpere și să-și tragă pe seamă!

Avram Iancu

Vălenii-de-Munte

În cadrul «Universității Populare N. Iorga» din Vălenii-de-Munte, d. prof. Ion Lupșa a ținut o conferință prețioasă despre Avram Iancu, cu ocazia aniversării de 65 ani dela moartea acestuia.

Dsa a ținut să amintească generației din care face parte, de marele luptător al Moșilor iobagi. D. conferințiar a insistat mai mult asupra personalității acestui erou atât de puțin cunoscut în istoria neamului românesc.

Avram Iancu este eroul popular care s'a rupt din mulțime, luptând pentru interesele gloatei obidite-iată pentru ce trebuie să pătrundem în viața intimă, sufletească a acestei mari personalități, care și-a sorbit puterile din mediul în care a trăit. Ceeace-l caracterizează este modestia; el nu este eroul vorbeii, e eroul faptelor. D. conferințiar a scos în evidență factorii cari au contribuit la formarea caracterului lui Avram Iancu și care sunt următorii: Deja în frageda-i tinerețe a avut ocazie să vadă metehnele conducătorilor maghiari, experiență care avea să-i determine atitudinea de mai târziu. Mediul în care a trăit deasemenea l-a predispus pentru preocupări spirituale: pitoreasca regiune a Munților Apuseni i-a format caracterul ferm, statornic. În munți nu se poate trăi superficial, munții te fac să te concentrezi, să pri-

vești înăuntru în sinea ta, să simți bucuria mai aprinsă și jalea mai adâncă, pe când șesul cu perspectivele sale fără de margini îți dispensează interesul, formându-ți mentalitatea mai ușoară. De sigur că și contactul zilnic cu mizeria Moșilor subjugăți a avut o repercusiune covârșitoare asupra lui. Ca student la Universitatea din Cluj, urmează la Facultatea de drept. Tocmai în acest timp se înființează societatea culturală «Aurora» sub conducerea lui Papiu Ilarian. Deasemenea în acel timp apare manifestul lui Simeon Bărnuțiu, apoi și țara noastră începe să fie sguduită de idei mari, urmează să sufle și la noi vântul de libertate al anului 1848.

Românii și Ungurii simt că starea actuală a lucrurilor, impusă de Austria e intolerabilă, principiul «divide et impera» nu mai poate fi susținut. Conducătorii maghiari — o bună parte dintre ei exponenți ai curții din Viena — drept rezistență, voesc asimilarea minorităților. Încercare fanatică, dar tot atât de ineficace, ceace a trebuit să mărturisească însuși Bartolomeiu Semere într'o scrisoare adresată unui om politic de atunci.

În această luptă, în mijlocul acestor tendințe de desnaționalizarea și de despuiare economică, Providența ne-a dat o figură măreață care să facă față evenimentelor ce a-

veau să se deslănțuiască în curând. Ideile marelui teoretician al revoluției, Simeon Bărnuțiu, care prin faimosu-i discurs ținut în catedrala Blajului a schițat măsurile de luat și atitudinea ce trebuia să-și ia Poporul Român, au fost puse în practică de Avram Iancu.

Cum se pune el în fruntea revoluției? Era cu Șuluțiu la dieta Transilvaniei în Cluj, unde deputatul Kemény reclama cu glas tare ștergerea iobagiei, ceace întâlnea, bine înțeles împotriva dietei întregi. Iar Avram Iancu numai atâta spusese vecinului său: «nu teorie, fapte ne trebuiesc!» Din acest moment Avram Iancu devine revoluționarul fanatic, foarte mult prețuit, iubit și sprijinit de poporul român din Transilvania, care îi stă alături în tot timpul revoluției. Românii, subjugăți de secole, s'au răscolat în virtutea convingerii că au drept la o situație mai bună. Aranjarea lor în prefecturii, centurii — după modelul roman — a făcut-o Avram Iancu, acest erou pasionat, înflăcărat și drept, care însă omoruri de prisos n'a făcut, ba, oridecâteori i se dotea privilegiul, împiedeca cruzimele. Acțiunea Românilor este un capitol de glorie, poporul nostru a reușit doar să înscrie prin ea un certificat de bună purtare în istoria universală. Dar după prăbușirea revoluției, cu toate intervențiile, petițiile lui A. Saguna, starea Românilor subjugăți nu s'a îmbunătățit, Habsburgii și magnații unguri (cu ispășirile cărora n'a consimțit poporul maghiar din Ardeal nici în trecut, precum nici azi nu consimte) «n'au uitat nimic și n'au învățat nimic». După eșuarea revoluției situația gloatei române a devenit și mai grea, la care a contribuit și starea de asediu cu toate consecințele ei nefaste. Durerea «Crăișorului» e de nedescris, vieța sa de acum înainte e o adevărată tragedie umană. Crăișorul speră că întâlnirea cu împăratul ar putea duce la rezultate bune, cu atât mai mult încât faima lui Avram Iancu ajunsese și la Viena. Francisc Iosif laudă vitejia Românilor, dar mentalitatea de guvernământ rămăsese aceeași. Grozavele lupte sufletești, durerea nețărmuită și întemnițarea, cauzară tragicul sfârșit al celui mai simpatic erou național al nostru.

D. Ion Lupșa este un adevărat intelectual de rasă, un orator distins care a izbutit să ne dea în cadrul unei prelegeri fascinante, vrednică de un profesor de elită ce este, portretul fizic și psihic pe deplin reușit al lui Avram Iancu, arătându-ne în imagini evocatoare evoluția vieții sufletești a acestuia; nașterea, gradația, apogeul și stingerea sentimentului de entuziasm, de nestrămutată credință în viitorul neamului care numai târziu, cu înfăptuirea unirii și-a putut realiza visul secular.

Prof. Pálffy Andrei.

Citiți și răspândiți

„AIUDUL“!

în tainița sa, afumat în această peșteră a celei din urmă retrageri, Decebal, cu ai săi, la cel din urmă ospăț, bău otravă.

*

Acuma, din jos se revărsară apele latinității pe încetul pregătite pentru acest ceas al luării în stăpânire oficială. Numai prin țeran se desnaționalizează țeranul: câțiva Secui în partea răsăriteană a Ardealului au putut face doar, în curs de șapte sute de ani, ce n'au putut face toți solgăbirăii unguri laolaltă. Da pe lângă această întindere a romanizării peste ultimele zăgazuri apărătoare, s'a revărsat asupra acestui ținut țărănesc înghebat, de pe o zi pe alta, ai orașelor.

Nu ca Sașii de mai târziu, țerani dintr'o țară de orașe, ci orașeni dela început, căutători de aur, doritor de bogății, funcționari și soldați, așa cum, după ce Ardealul a ajuns austriac, au venit acolo oameni de felurile acestea, din toată împărăția. Aveau mijloace mari, din averea lor și din sprijinul Statului, și de aceia au putut ridica acele temple de-a lungul căilor nouă până la Moigrad și la izvoarele Mureșului, basilice, circuri, ale căror ruine le găsim în pământ. Dar totul în grabă, cu piatră proastă, abia ciocănită, fără înrădăcinare. Rădăcinile cele adânci erau

ale vieții satelor, unde acuma se vorbea latineasca poporului, din care vine limba noastră de acum.

Dar, din punctul de vedere militar, toate acestea erau numai o *perdea supfire*: dincolo de dânsa roiau neamurile nestăpânite, Germani, Goții mai ales.

Față de dâșii, urmașii lui Traian nu puteau să aibă o politică de mândrie și de stăpânire cu orice preț. Dacia era o provincie, dar numai ca o cetățuie nouă, ieșită în fața unui zid: ea se poate păși, dar zidul cel vechiu rămâne. *Se putea păși, cum se putea și lua înapoi la cel d'întăiu prilej. Totul era ca o mișcare de trupe într'un veșnic războiu.* Asfel, nu odată, și printr'o singură hotărâre, a vrednicului Împărat Aurelian, s'a părăsit Dacia, ci printr'un șir de retrageri strategice, întreruptă, când se putea cu câte o nouă ocupare. *Dreptul ei n'a înțeles Roma niciodată să și-l părăsească.*

Scriitori de mai târziu, cari voiau să măgulească, după anul 300, pe Împăratul Constantin-cel-Mare, întregitor de granițe pe malul stâng dunărean, au spus — și dușmanii noștri se folosesc de acele câteva rânduri răzlețe — că Aurelian a luat tot odată cu el și pe coloniști. Ca și cum numai coloniști ar

fi fost acolo, ca și cum, în timp de un veac și trei șterturi, însiși coloniștii de la început n'ar fi avut vreme să se încetățenească. Dar de nicăiri Roma, la plecare, nu și-a luat, odată cu legiunile și cu unii funcționari — fiindcă cei mai mulți erau localnici, dintre cetățenii așezați acolo — și pe locuitori. N'a fost așa nici în Britania (Anglia de azi), nici Mesopotamia, părăsită Perșilor. Dacă, târziu, pe la 500, se spune că Noricul (unde e Budapesta și Viena) a fost evacuat de cetățeni, se vede ușor după aceia că viața romană n'a încetat acolo.

A scoate pe locuitori din Dacia era cu neputință și era fără folos, și pentru ei și pentru Imperiu chiar.

Cu neputință, căci niciodată în istorie n'au fost mutați aiurea păstori și plugari. Plugarul are nevoie de brazdă, și nici nu poate să scoată îndată pe altul — decât doar când acel altul, ca acuma la mutarea Grecilor din Turcia în Tara Grecească, e de alt neam și supus prigonirii — nici să facă de pe o zi pe alta câmpul și să aducă în traistă sămânța. Păstorului îi trebuie ținutul cel de vară și cel de iarnă; el știe un singur drum, și nu-și poate croi în altă țară altul.

— Urmează —

Informațiuni

■ **M. S. Regele, s'a întors în țară.** În 10 August a. c. M. S. Regele Carol II s'a întors în țară după o lungă călătorie, în decursul căreia a avut mai multe convorbiri cu înalții conducători ai statelor europene. Călătoria M. S. Regelui, a fost un drum de triumf, fiind primit cu entuziasm în toate statele prietene pe unde a trecut. Deși această călătorie urma să țină până la finea lunii August, Suveranul s'a întors mai curând, date fiind evenimentele politice interne.

■ **Consiliul orașănesc.** În săptămâna trecută au fost convocați la ședință consilierii orașului, având a se pronunța asupra alor 24 de chestiuni puse la ordinea zilei. Numărul mare al punctelor din program e dovadă ec-latantă că gospodăria orașului abundă în chestiuni cari trebuiesc discutate de către părinții orașului în interesul bunului mers al lucrurilor. Dar neîntrunindu-se numărul recerut — ședința nu s'a ținut. E nițel semnificativ desinteresul ce se poartă chestiunilor orașănești. Fiecare crede că nu i-se va simți lipsa — și nu se sinchisește a neglija o civică datorință de obștească interes. Vina e de o potrivă imputabilă și la consilierii majoritari, și la cei minoritari.

■ **Biserica ortodoxă.** De luni de zile stau în piața orașului mormanele de piatră și nisip, destinate clădirii bisericii ortodoxe. Abstrăgând dela faptul că ocupă o bună parte a vetrei orașului destinată pentru piață — dar se irosește materialul prețios, adunat cu râvnă și în scop atât de frumos. Primăria nu poate zice nimic, pentru a nu fi rău interpretată. Dar cel mai bun lucru ar fi să se valorizeze materialul și prețul să fie adăugat la capitalul zidirii bisericii. Credem că în curând tot nu se vor începe lucrările. Și ni se pare că nici asupra locului nu s'a făcut vre-o fixare definitivă. Doar toată lumea dorește ca gândul clădirii locașului de închinăciune să devină fapt implinit, și biserica să fie așezată la un loc potrivit, unde să-i se poată da un cadru convenit. Dar nu în groapa unde sunt așezate mormanele de material și unde în preajma vechiturilor imprejmuitoare, fără un cadru mai simetric și mai larg ar pierde mult din aspect, ori cât de frumoasă și stilată s'ar plănuie.

■ **Regele la Alba-Iulia.** Ziarul „Tempo” din București are informația că M. S. Regele în luna Septembrie a. c. va veni la Alba-Iulia și va prezida festivitățile prilejuite de inaugurarea monumentului marșurilor Horea, Cloșca și Crișan.

■ **Sașii hitleriști din Sibiu zilele trecute** au aranjat în parcul orașului în fața cătorva mii de asistenți o mare demonstrație teatrală hitleristă, care prin caracterul ei a revoltat populația românească. S'a prezentat o piesă istorică cu subiect antiromănesc, având scene de războiu cu pocnituri și focuri de armă. În legătură cu asta ne vine în minte că mai dăunăzii trecând și prin orașul nostru un luxos și formidabil autobus tixit de nemți excursioniști din Germania, un mănunchiu de sași din orașul nostru i-a întâmpinat cu multă insufletire și hitlerească salutare.

■ **Avram Iancu din coloanele ziarului nostru** de astăzi e un resumat al conferinței Dlui prof. Lupșa ținută la Valenii de munte, ticluit în corectă și frumoasă limbă românească de către Dl. Andrei Pálffy prof. la liceul Bethlen din loc. Scoatem în evidență cu vădită satisfacție faptul acesta, că un minoritar și-a dat osteneală să ne învețe limba într'o măsură atât de perfectă și că se interesează cu atâta râvnă și obiectivitate de frământările și suferințele românești, recunoscând astfel că istoria neamului nostru are așa de înălțătoare momente și figuri de eroi atât de proeminenți, că să închina în fața lor ori care civilizație și orice suflet scutit de patimă și ură. De altfel Dl. Pálffy face parte din tânăra generație a neamului său avansată și înțelegătoare a vremii, care nu se identifică că svârgolirile nesăbuite a clasei mărimilor de ordinioară oprinatoare de neamuri, cari spumegă încă după huzurul pierdut, când năpustiau și pe ai săi și pe alți.

■ **Gazeta „Informator”** ul din Alba Iulia ne trimite mai nou drept schimb exemplarele sale editate în ungurește cu câte un articol românesc în frunte. Noi știam că această gazetă apare alternativ în cele 2 limbi. Nu ne privește rostul acesta al dublei înfățișări, dar noi ne rugăm să ni-se trimită exemplarul scris în dulcea noastră limbă românească, ca să-l citim mai bucuroși și să-l precepem mai bine. „Aludul”.

■ **Reorganizarea serviciului postal,** și-a început cursul prin unele dispozițiuni ale Ministerului Comunicațiilor. Intre altele s'au dispus amenajarea lădițelor postale la acele accelerate și personale cari n'au atașate vagoane postale. Pentru accelerarea transportului și distribuirea gazetelor se alcătuesc noi dispozițiuni. Pe Autobusele cari circulă între comune de asemenea se pun lădițe postale și se iau măsuri generale ca toate misivele postale să ajungă repede la destinație și să fie distribuite.

■ **O școală practică** este fără îndoielă Școala de Contabilitate și cooperativă — Agricolă din Luduș-Turda, la care se primesc elevi absolvenți a cel puțin 4 clase primare și cu etate dela 15 ani în sus: Cursurile teoretice durează doi ani, iar apoi șase luni practica la o societate cooperativă Taxa pentru învățământ și internat este de 6000 Lei anual. Absolvenții școlii, în baza diplomei de capacitate sunt preferiți a ocupa funcțiuni la societățile cooperative. Cereți prospecte!

■ **I-a ascos inima unui bolnav și a pus-o iar la loc.** În zilele trecute, un doctor foarte vestit, din Italia, cu numele Aldo de Frise a făcut în clinica din Milano o operație unică în felul ei. El a scăpat dela moarte sigură pe un bolnav, ce suferea de inimă, prin faptul că i-a scos inima afară din piept și a desvelit-o de pielea ce o învelește. După isprava aceasta a vârit inima din nou la locul ei în pieptul bolnavului. Operația aceasta a ținut 20 de minute și după 15 zile petrecute în clinică bolnavul s'a întors acasă deplin sănătos.

■ **Ministrul Educației Naționale.** Sesiizat de rezultatul examenului de bacalaureat din sesiunea Iunie 1937, când s'a constatat, că absolvenții unor licee s'au prezentat foarte slab pregătiți (la 9 licee absolvenții au reușit abia în proporția de 0—25 la sută), a trimis personal adrese de admonestare directorilor și profesorilor respectivi. În același timp, ministrul a felicitat tot prin adrese personale, pe directorii licelor unde elevii au reușit procentaj mai mare.

■ **Un mare păcat al nostru.** Dl. prof. N. Costăchescu, fostul ministru al instrucțiunii, scrie în ziarul „Timpul” dela București un articol, intitulat: „Biurocrație și forme”, pe care ar trebui să-l citească toată lumea românească. Ne arată în acest articol, cât de greu a putut D.Sa să și facă un pașaport și de câte ori și la câte oficii a trebuit să meargă până și i-a primit. Iată prin urmare, cât de greu ajunge omul la București, să și vadă isprăvită o cerere! Și aceasta o spune un fost ministru și astăzi profesor universitar. Ce să zică însă un om sărac, un țaran bu-năoră, care n'are pe nimenea? Dl. Costăchescu a fost ministru și n'a făcut atunci ceva pentru îndreptarea acestui rău. Să-l vedem, ce va face, dacă va ajunge din nou ministru, pentru cârmuirea acestui rău.

■ **Bani noi de 50 Lei.** Direcția Monetăriei naționale a României în acord cu Ministerul finanțelor și cu Banca Națională au luat hotărîrea să pună în circulație monete de 50 lei bătute din nichel. Specialistul chimist al monetăriei a plecat la Viena în scopul achiziționării materialului necesar pentru fabricarea acestor bani noi.

■ **Duel american.** În California doi indivizi din lumea mai bună s'au certat îngrozitor, fără de-o puțință de a se mai împăca. Așa a ajuns treaba la duel și și-au trimis martorii obișnuiți în asemenea cazuri. După dese întrevederi și îndelungate pertractări martorii au stabilit condițiunile și felul de armă al duelului. Imprecinuiții s'au postat la 10 m. depărtare și au început a se bombarda reciproc cu roșii bine coapte (pătlașele) până la oboseală și extenuare completă. Americanii năbădioși au leșinat — dar pe teren nici unul nu și-a lăsat ciolanele.

■ **In atențiunea părinților cari au copii orbi.** În Așezământul pentru ocrotirea orbilor din Cluj, Calea Regele Carol II, nr. 25, se primasc pentru educație și învățământ copii orbi (numai băieți) în etate 7—12 ani educabili și sănătoși. Cererile timbrate legal însoțite de actul de naștere, certificatul medical și certificatul de pauperitate (sărăcie), se adresează Așezământului pentru ocrotirea orbilor din Cluj, Calea Regele Carol II, nr. 25.

■ **Moartea tragică a unui copil.** În comuna Cheța de lângă Ludoș. Un copil de 6 ani cu numele Dan Francisc s'a urcat fără a-l vedea cineva pe o mașină de treerat chiar în momentul când aceasta trebuia mutată din curtea unui gospodar la altul. Când au pornit cu mașina spre poartă, oamenii din preajma mașinei aud deodată țipete desperate de copil. Acesta adecă în momentul pornirii a căzut de pe mașină și a fost strivit sub roțile de fier ale unui elevator ce venea legat în urmă. În zadar au oprit din mers, căci nenorocitul copil n'a mai putut fi salvat. Se fac cercetări că cine poartă răspundere.

■ **CINEMATOGRAF.** Miercuri la ora 9, Joi la ora 5 și 9. Senzațional film de Cowboy TRĂDARE. Acest film e bogat în emoții și aventuri în care va debuta cow-boy-ul cântăreț: DICK FORAN. Înainte Journal. Joi d. m. la orele 5 cu prețuri reduse: Lei 10—15. — Sâmbătă la 9, Duminecă la 5, 7, 9, Luni la ora 9. Cea mai frumoasă operetă a tuturor timpurilor, cu splendida muzică a lui STRAUSS VALSUL ȘAMPANIEI. Această operetă admirabilă va întrece și succesul operetei „Văduva veselă”. Montare fastuoasă. Acest film trebuie văzut de toată lumea. În rolul principal GLADYS SWARTHOU cântăreața dela Motropolitana din New-York. Înainte Journal și Micky-Maus colorat.

Târgul din Rimeți

În urma multor cereri și stăruințe, având concursul prețios și binevoitor al D-lui prim-pretor din Aiud O. Udrea, comuna de munte Rimeți din județul nostru, a dobândit dreptul la două târguri pe an. Unul la data de 1 August și celălalt la 25 Aprilie. Nici nu se putea un gând mai nimerit și o idee mai bună. Să dai muntenilor din comunele răslețite pe coastele munților și dealungul cursurilor de văi spumoase, prilej de a-și avea bălciul mai la ei acasă, unde să-și mănă vituțele lor mărunt și sprintene pentru a le valoriza și schimba între ei, e o înfăptuire norocoasă pentru locuitorii creștelor de dealuri împădurite.

Târgul se ține pe un frumos platou de munte, numit Tarcău dela catena de munți aflătoare în nordvestul comunei Rimeții. Muntenii au și botezat deja bălciul de aici cu numele „Târgul din Tarcău”. Tarcăul acesta e un pitoresc podiș, tăiat de drumul județean Aiud—Abrud, inconjurat de trei părți de vărfuri de dealuri și în o parte deschis larg pentru a oferi vederii un orizont și o priveliște încântătoare.

Platoul e bogat în izvoare cu apă de munte răcoritoare și limpede ca lacrima. Două din aceste izvoare ies în Tarcău, se pierd apoi iar în stâncă pentru ieși de cealaltă parte în cătunul Brădești. Al treilea izvor dă naștere unui mic afluent al Văii-Budului.

În acest minunat loc a fost așezat târgul la dorința comunelor din jur. Aici în largul necuprins și în aerul virginal de munte e o plăcere și desfătare să petreci.

Primul târg s'a ținut în ziua 1. Aug. a. c. Târgurile din acest loc sunt o mare binefacere pentru popor din punct de vedere economic; ele dau posibilitatea valorizării avutului locuitorilor din jur fără prea mari eforturi și oboseli pe la alte târguri, unde bietul muntean trebuia să petreacă multe zile și chiar săptămâni. Poporul e mulțumit și încântat de grija ce le poartă Administrația, îngăduindu-le acest favor.

Primul târg ținut la data pomenită a reușit peste așteptări, deși nu i-s'a prea făcut reclame și negustorii nu l-au dibăcit și știut încă. Pe viitor de sigur vor fi și mai cercetate, după ce lumea va da de veste. Și ca loc de excursii e nimerit prilej a te interesa și a cerceta acest târg din mijlocul munților.

In interesul copiilor

Copiii lăsați în voia lor și fără o supraveghere strictă, ajung în foarte multe cazuri rușinea și nenorocirea părinților. Iată cum trebuie urmat în această delicată chestiune.

Mai întâi de toate copiii trebuie ținuti din scurt și supravegheați în deaproape să nu deprindă nenorocitul păcat al risipei.

Pentru aceasta trebuie obișnuiți de mici cu economia și prețuirea banului. În acest scop vor fi puși în fața tuturor greutăților vieții și vor fi asociați de părinți la tot felul de munci, bine înțeles în marginile puterilor lor. Copiii trebuie să înțeleagă de timpuriu că pâinea se găstige în sudoarea frunții. Numai așa se vor deprinde a prețui banul, haina, hrana și tot ceea ce cere muncă și trudă.

Rău fac părinții și mai cu seamă cei cu stare bună, care feresc pe copii de muncă. Dar greșala lor devine adevărată crimă când le dau bani — așa numiți „bani de buzunar” numai pentru gustul de a-i cheltui. Unde ajung acești copii o știe toată lumea.

Cu cât cresc mai mari cu atâta devin mai pretențioși, cerând bani tot mai mulți, pe care îi risipesc în petreceri, lux, beții, jocuri de cărți etc.

Și dacă părinții încep a se opune, la ce mijloace nu aleargă acești copii ai pierzaniei, numai să aibă bani și încă bani mulți!

Unii împrumută pe la diferiți cămătari cu dobânzi oneroase, de mie la sută și chiar mai mari.

Alții dau polițe plastografiind semnătura părinților, iar unii din aceștia fură și chiar omoară, însoțindu-se cu hoții și criminalii ordinari.

Sunt tineri care pleacă odată pe panta asta, nu se dau înlături de a și asasina chiar părinții și rudele.

Iar dacă ajug să moștenească pe părinți, apoi în 2, 3 ani risipesc totul până la ultimul ban.

Nu e oraș sau sat unde să nu întâlnești pe acești foști „fecior de bani gata” ajunși escroci, hoți, criminali sau cerșetori.

Și toate acestea numai din pricina părinților care nu i-au supravegheat și controlat asupra felului cum au întrebuințat banul ce le căzuse în mână.

Însă în familiile în care copiii au fost deprinși cu economia, puși de mici la muncă, ca să cunoască valoarea banului și au fost supravegheați în de aproape la cheltueli copiii aceștia au ajuns oameni de ispravă, iar averile s'au moștenit din generație în generație, mărindu-se din ce în ce mai mult.

Sunt familii bogate de proprietari, negustori, industriași, agricultori, bai cheri, în care dăinuiesc averi mari de sute de ani. Ferice de familiile care numără astfel de urmași și ferice de țara care are astfel de familii.

De aceea supravegheați și controlați cu cea mai mare băgare de seamă cum își mănuiesc banii copiii voștri, fie băieți sau fete și deprindeți-i de mici să urască risipa.

F. R. F. A. LIGA DE NORD
Districtul Aiud.

No. 109.

Convocare.

În conformitate cu articolul 49 din Statut, se convoacă la Aiud, pe data de 29 August 1937, adunarea generală a Districtului, care va avea loc în sala mare Casinei Române din Palatul Primăriei, la orele 10 a. m.

ORDINEA DE ZI.

1. Apelul grupărilor și delegaților lor.
2. Numirea a doi verificatori a procesului verbal.
3. Citirea și aprobarea procesului verbal din anul 1936.
4. Raportul de activitate pe anul 1936/1937.
5. Raportul Cenzorilor.
6. Fixarea taxelor respective, pausalului pe anul 1937/938.
7. Intocmirea bugetului pe anul 1937/938.
8. Alegerea unui președinte, doi membrii,

trei supleanți, trei cenzori și doi supleanți.

9. Eventuale.

Verificarea procurilor se va face cu 15 minute înaintea deschiderii adunării generale.

Grupările în neregulă cu vre'o obligațiune față de organele F.R.F.A.-ului, își pierd dreptul de vot.

Grupările vor fi prezentate prin președinții lor sau membru din comitet, sau în lipsă, de drept prin președintele Districtului sau a delegatului său din comisiunea Districtuală (art. 34 mod)

Grupările sunt obligate a înainta Districtului o listă oficială despre membrii lor din comitetul de conducere, până la data adunării generale.

Aiud la 9 August 1937.

Preș. Districtului Aiud: Secr. General:
Căp. Bedeleanu Eugen. Loc. Bedeleanu Silviu.

SPITALUL JUDEȚAN AIUD.

No. 106/1937.

Publicație de tratare prin bună învoială.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că în ziua de 27 August 1937, ora 10, va avea loc, la Administrația Spitalului Aiud, tratarea prin bună învoială, pentru aprovizionarea spitalului, pe timp de 1 an, cu începere dela 1 Septembrie 1937, cu: carne, lapte, art. de coloniale și de băcănie, art. diverse de menaj și gospodărie, precum și furnituri și rechizite de cancelarie.

Domnii comercianți, reprezentanții firmelor, doritori de a concura la această tratare, precum și producătorii crescători de vite, în ce privește laptele și derivatele lui, vor depune, odată cu ofertele scrise, și o garanție de 5 la sută din valoarea ofertei.

Tratarea se va ține în localul Administrației Spitalului Aiud, Str. Unirii 50, în conformitate cu art. 88—110 din Legea Contabilității Publice și normele generale, publicate în Monitorul Oficial No. 137/931, procedându-se, după depunerea ofertelor, la supra ofertare verbală.

Despre orice alte referințe, privitoare la aprovizionările pt. care se face tratarea, precum și la caetul de sarcini, cei interesați se pot adresa, în zilele de lucru, dela orele 9—12, la cancelaria Spitalului.

Aiud, la 16 August 1937.

Spitalul Județan Aiud.
Pentru medic primar,
Dr. Fülöp.

Incercați și o să vă convingeți
că numai la bodega

ONAC

veți găsi cele mai bune și ieftine vinuri, zilnic mezeluri proaspete de Sibiu și tot felul de aperitive, bere proaspătă etc.

Pâine, franzele și cornuri de prima calitate, coapte în brutăria proprie.
Nu uitați, faceți încercare.

Bodega și brutăria
ONAC

Piața Reg. Ferdinand No. 6

In atențiunea

gospodinelor.

La librăria „PAPIRUS” se pot căpăta tot felul de hârtii de celofan pentru legatul compoturilor, atât în bucăți cât și în coli întregi, pe lângă cele mai modeste prețuri.

Tot aici se găsește cea mai specială hârtie de pus între haine contra molliilor. Covoară de hârtie GRAZIOLEUM, hârtie CRETATĂ și covoară românești de hârtie în suluri etc. etc.

Incercați și vă convingeți de prețurile noastre reduse și de serviciul punctuos și corect.

Librăria „PAPIRUS”.
Str. M. Viteazu localul Seidl.
1—20

SPITALUL JUDEȚAN AIUD.

No. 107/1937.

Publicația de tratare prin bună învoială.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că în ziua de 27 August 1937, ora 17, va avea loc, la Administrația Spitalului Aiud, tratarea prin bună învoială, pentru darea în întreprindere a lucrărilor de reparațiuni, necesare edificiilor spitalului, conform devizului întocmit și aprobat de Ministerul Sănătății, în valoarea de Lei 35.000.—

Tratarea se va ține în localul Administrației Spitalului Aiud, Str. Unirii No. 50, în conformitate cu art. 88—110 din L. C. P. și normelor generale, publicate în Monitorul Of. No. 127/1931, procedându-se, după desfacerea ofertelor scrise, la supra ofertare verbală.

Concurenții vor depune, odată cu ofertele lor și o garanție de 5 la sută din valoarea ofertei; iar ofertele se fac în conformitate cu devizul și caetul de sarcini, care pot fi cercetate, în zilele de lucru între orele de 9—12, la cancelaria spitalului.

Aiud, la 16 August 1937.

Spitalul Județan, Aiud.
Ptr. medic primar, Dr. Fülöp.

Toată lumea știe, că numai în
atelierul de pantofărie

Traian Mesaroș

din Piața Elisabeta

se confecționează după ultima
modă tot felul de încălțăminte,
garantate și pe lângă cele mai
modeste prețuri

Reparații de șoșoni, galoși etc.

Fiecare econom

să cumpere pluguri, mașini și tot felul de unelte agricole, cue, sârmă, mașini pentru bucătărie, cuptoare de fier și toate mărfurile de fierărie dela cea mai mare și mai ieftină prăvălie de fier

**Adolf Izrael și Fiul
AIUD.**

Telefon: 21.

P. Reg. Ferd. 35.

1—26.

Atențiune!

Elegant Vă îmbracă croitoria

„DASCĂL”

Piața Reg. Ferdinand

Numai și numai

la „Mărgineanu”

se servesc cele mai bune brânzeturi, mezeluri, unt, etc. precum și tot felul de beuturi spirituale.

Zilnic bere proaspătă!

Dacă vrei o gustare bună, numai

la «Mărgineanu»

Str. Mihai Viteazul No. 16.

Atențiune!

Sticle pentru compoturi și dulceață, hârtie de pergament și celofan pentru legat la

Firma FENICHEL

se pot procura mai ieftine ca ori unde

Incercați și vă convingeți!